

Er 70 det nye 30?

Hva skjer med lakseprisen?

Øystein Myrland, Professor
Handelshøgskolen ved UiT, Tromsø
partner capia.no

Nordea Bank og Norges Sjømatråd's lakseseminar, 16. August 2017

Oppgang i eksportprisen for fersk laks

PUBLISERT:

28. juni 2017

I veke 25 i 2017 var eksportprisen for fersk laks 68,96 kr/kg, ein oppgang på 1,6 prosent samanlikna med veka før.

TALA ER HENTA FRÅ

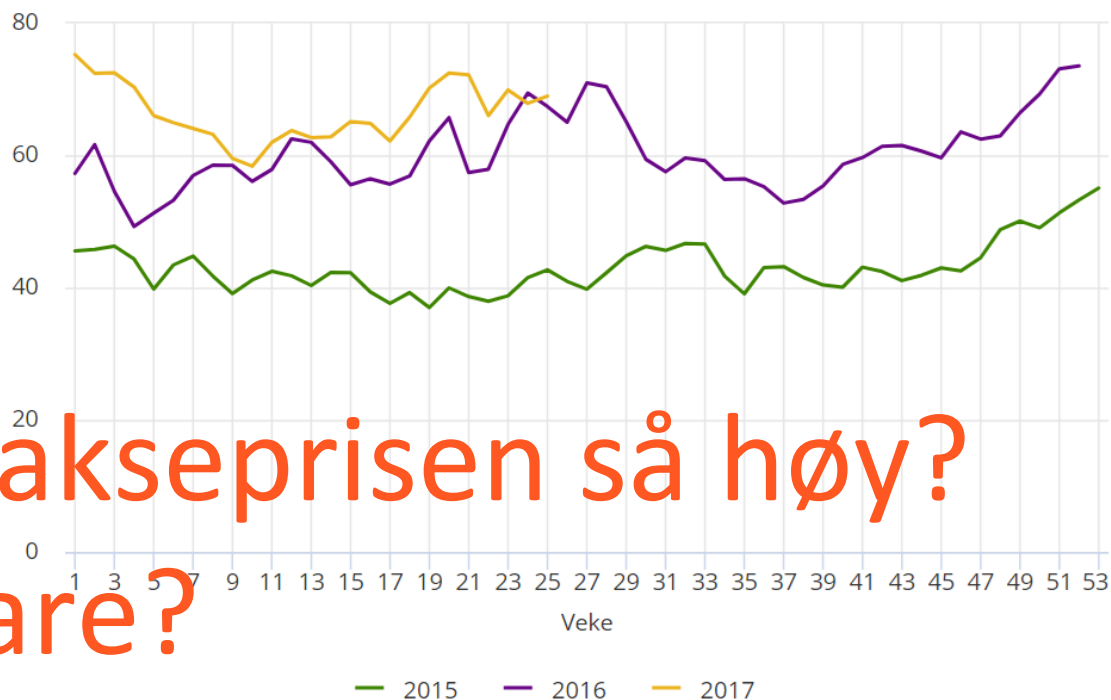
Eksport av laks

ARTIKKELEN ER DEL AV SERIEN

Eksport av laks (arkiv)

Figur 1. Eksportpris for fersk eller kjølt oppalen laks

Kilopris (kr)

Hvorfor er lakseprisen så høy?
...kan det vare?

Bakteppe

Lær en
papegøye å si
“tilbud” og
“etterspørsel”
og du har en
“økonom”

Årsaker bak prisøkningen på laks?

Valuta

Begrenset (uelastisk) tilbud

Økt etterspørsel

Innledning

Siden 1990 har innenlands produksjon hatt en gjennomsnittlig vekstrate på 2,5% per år

For 22 år siden ble det iverksatt en “offentlig” kampanje mot for høye priser

I løpet av et år steg prisen til produsent med 45,9%

På det meste har innenlands produksjon utgjort om lag 47,7% av global tilførsel

Hvilken råvare er det jeg snakker om?

Innledning

Siden 1990 har innenlands produksjon hatt en gjennomsnittlig vekstrate på 2,5% per år

For 22 år siden ble det iverksatt en “offentlig” kampanje mot for høye priser

- **“Consumer in a Box” kampanjen mot høye priser på frokostblandinger**

I løpet av et år steg prisen til produsent med 45,9%

- **Økning mellom 2010 og 2011 sesongen**

På det meste har innenlands produksjon utgjort om lag 47,7% av global tilførsel

- **USA's andel av verdens maisproduksjon (1960)**

Hvilken råvare er det jeg snakker om?

- **Mais**

Mais (Corn)

Global tilførsel på 1,4 milliarder tonn (2016) (673 mill tonn i 1990)

- Om lag 15% - 35% ligger på lager

De største produsentlandene globalt er:

USA (36,1%), Kina (20,6%), Brasil (9%) og EU (5,7%)

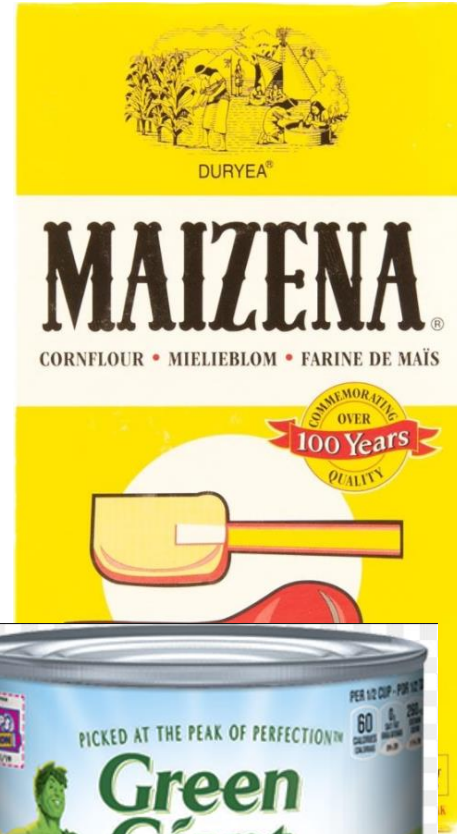
I USA går om lag 38% av tilførselen på 430 millioner tonn til for og annen residual bruk

Om lag 10% går til industriell bruk i matvareindustrien

Om lag 14% eksporteres

Av den resterende produksjonen benyttes om lag 38% til bioetanol (6% i 2000)

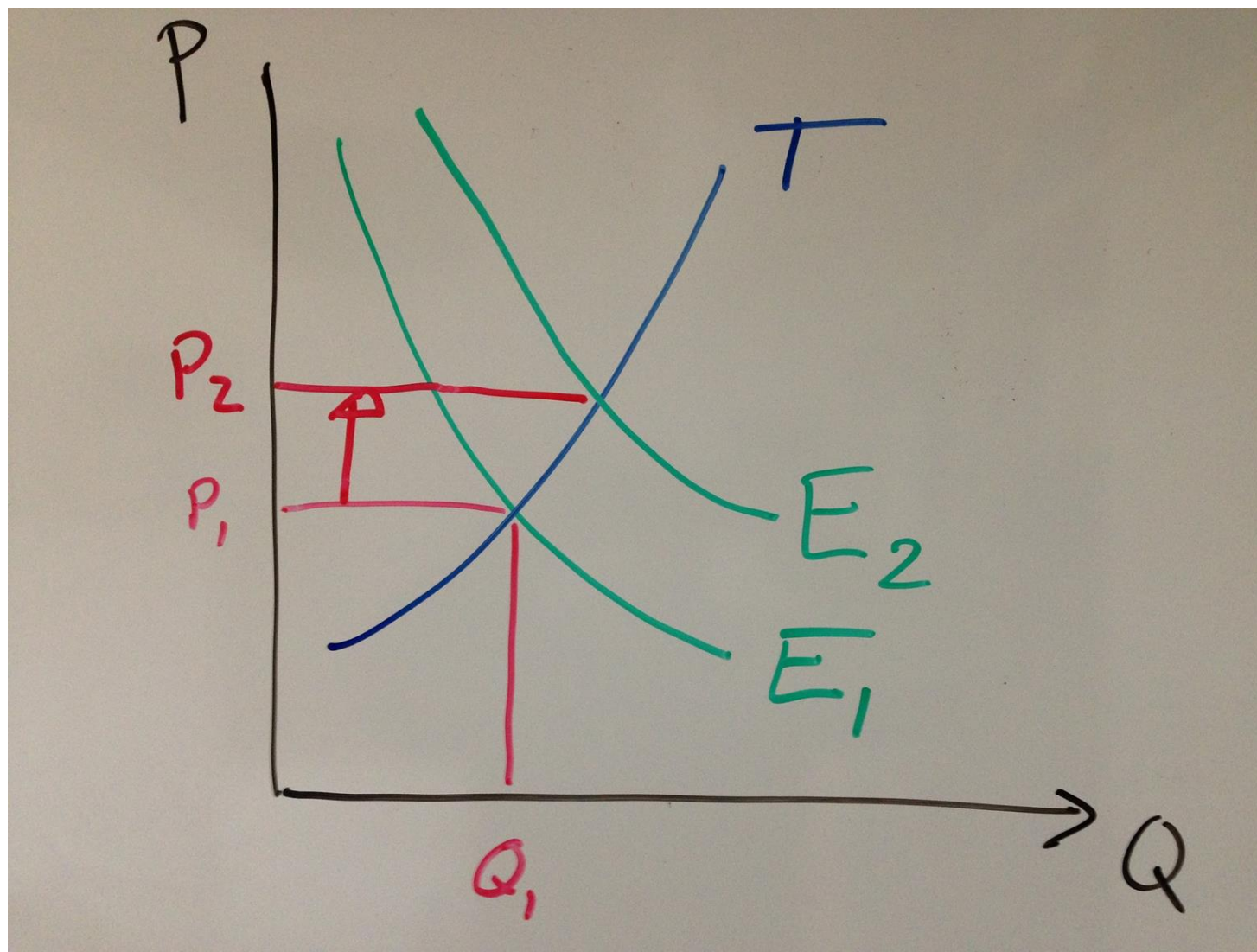
Hva brukes mais til? (åpenbare)

Hva brukes mais til? (ikke åpenbare)

Økt etterspørsel (langs en relativt uelastisk tilbudskurve)

Forskning viser at

Table 2. Average Simulated Yearly Shifts in Demand 2003–2011

Percentile/Region	EU (%)	US (%)	Japan (%)	Brazil (%)	Russia (%)	ROW (%)	Global (%)
5%	3.96	1.34	−0.38	13.48	18.04	13.34	5.96
Mean	7.77	3.53	3.38	19.22	21.63	15.84	8.00
95%	11.68	6.05	7.14	25.06	25.19	18.44	10.07

The Bumpy Road of Demand Growth—An Application to Atlantic Salmon

Eivind Hestvik Brækkan,

University of Tromsø

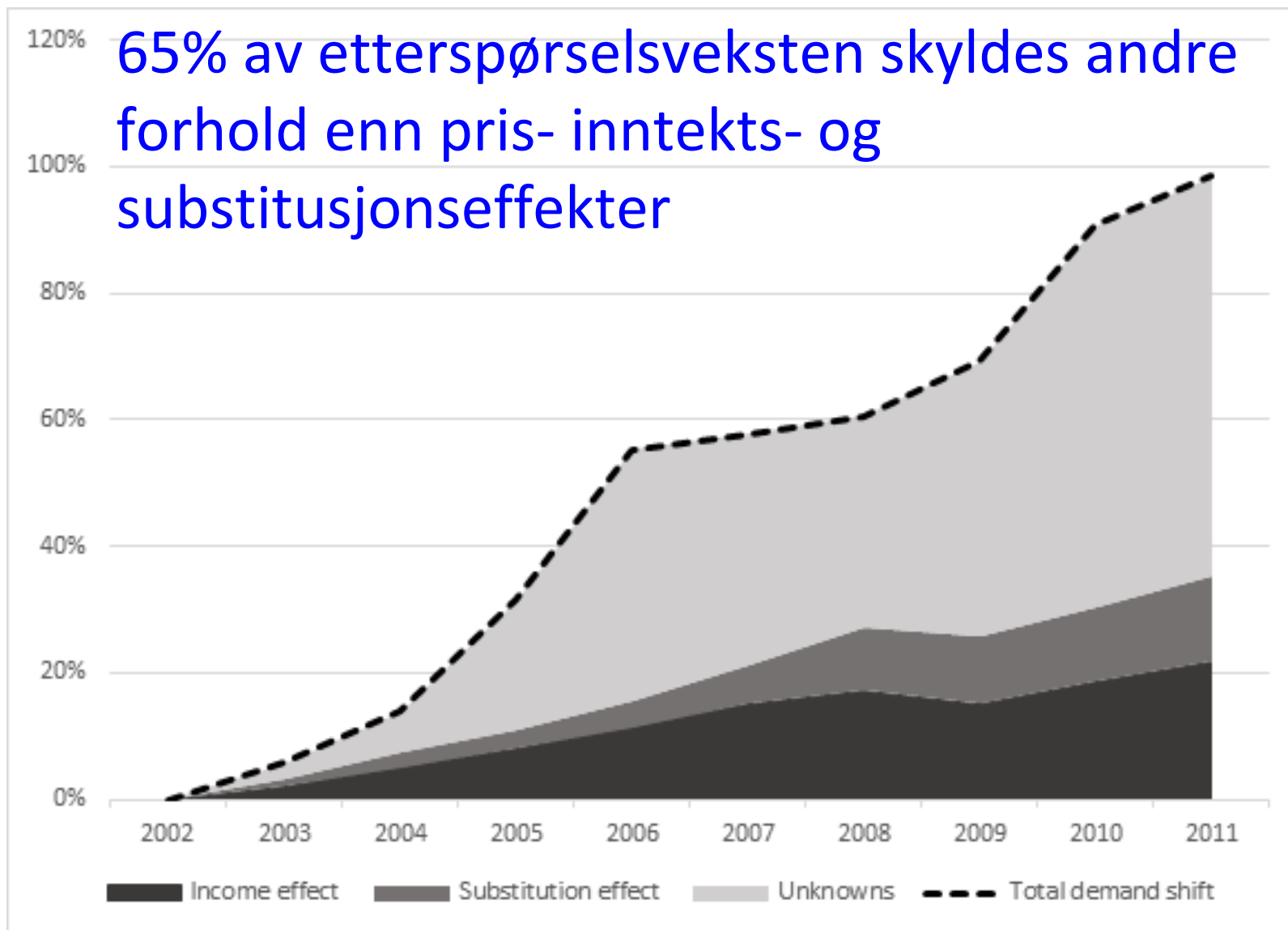
Sverre Braathen Thyholdt,

University of Tromsø

<http://www.journals.uchicago.edu/doi/10.1086/678927>

Kumulativt globalt skift i etterspørsel

65% av etterspørselsveksten skyldes andre forhold enn pris- inntekts- og substitusjonseffekter

Hvorfor øker etterspørselen?

En stor takk til Maja Richard, Markedsrådgiver for Sjømatrådet i Frankrike som gjorde butikkrunnen og tok bildene 4 juli 2017

Barnemat

NORGES SJØMATRÅD

Ferdigretter

NORGES SJØMATRÅD

Hermetikk

NORGES SJØMATRÅD

Lunsjmat

NORGES SJØMATRÅD

Fiskedisk

NORGES SJØMATRÅD

Fiskedisk

NORGES SJØMATRÅD

Røykelaks

NORGES SJØMATRÅD

Frossen fisk

NORGES SJØMATRÅD

Frossen ferdigmat

NORGES SJØMATRÅD

Diverse

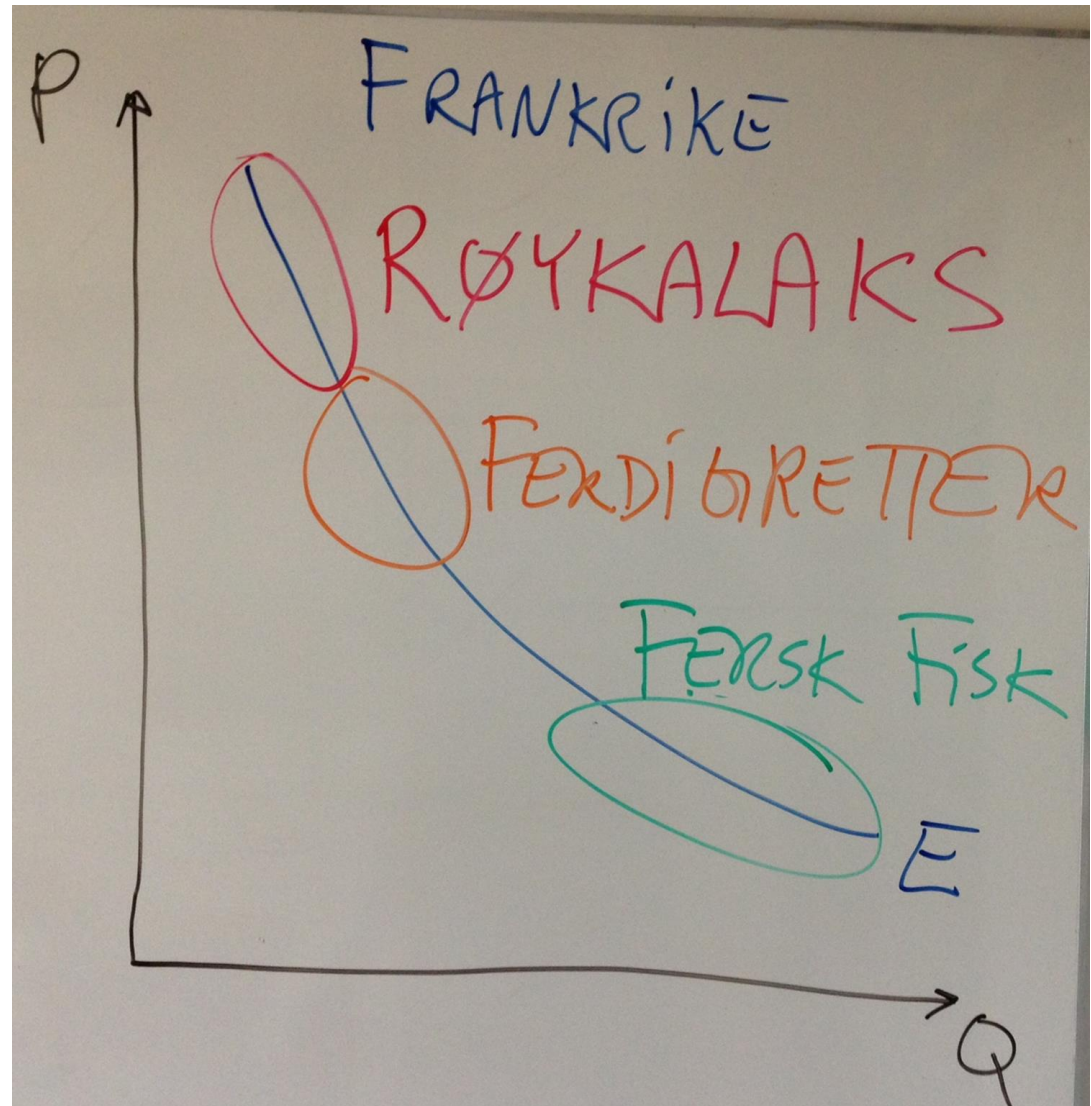

NORGES SJØMATRÅD

Hvorfor øker etterspørselen?

En opptelling på et av de største supermarkedene i Paris resulterte i ca. 207 produkter

Mange ulike produkter som aggregert utgjør etterspørselen etter laks

Hvorfor øker etterspørselen?

Forskjell mellom:

- et produkt i et marked
- input til mange produkter i mange markeder

Markeds-/produktdiversifisering

“Ikke legg alle eggene dine i samme kurv”

“He is a fool which will adventure all his goods in one ship”

Oxford Dictionary of English Proverbs (1617)

Laks har mange “små skip” der ute som fungerer som hjelpemotorer til den aggregerte etterspørselen

Forskning viser at

Sammenhengen mellom råvaremarkedet og sluttmarkedet måles gjennom pristransmisjon

Svært mange maisprodukter har en pristransmisjon mot mais lik null

- Mais utgjør for mange produkter en relativt liten kostnadskomponent av sluttproduktet

Hva med laks?

Av de 17 retail prisene på (aggregerte) lakseprodukter var det 8 (47%) av disse som hadde en signifikant pristransmisjon og 9 (53%) ikke hadde det

Farmed fish to supermarket: Testing for price leadership and price transmission in the salmon supply chain

Ursula Landazuri-Tveteraas, Frank Asche, Daniel V. Gordon & Sigbjørn L. Tveteraas

Pages 1-19 | Published online: 22 Feb 2017

Hvilken effekt har dette på pris?

Et begrenset (uelastisk) tilbud sammen med økt etterspørsel og svak norsk krone har ført til økte priser

Økte råvarekostnader i verdikjeden til laks

- Avhengig av å kunne ta høyere pris fra konsument
 - Reduksjon i etterspørsel
- Redusere kostnader i produksjon (økt produktivitet)

I motsetning til mais er det ikke enkelt å øke tilbudet for dermed å redusere råvareprisen

Laks er den første fisken som har gått fra å være en “råvare” til å bli en “innsatsfaktor” i matvareindustrien, sammenlignbar med mais

Takk for oppmerksomheten!